

پهناوی خوای به خشنل دو میهربان

یه کیتی ئهندازیارانی کوردستان / لقی سلیمانی

لیکولینه وه له سهه

پرۆزهی نیشته چیبوونی گرین سیتی

ئاماده کردنی / ئهندازیار

بیادگار حامل سلیمان

یەکیتی ئەندازیارانی کوردستان / نقی سلیمانی

بابهت / لیکولینه وە (بحث)

وەکو لای بەریزان و گشت ئەندازیانی بەریزی شارهکەمان ئاشکرايە كە ئەمرو شارهکەمان ھەملەتیکى بەرچاوو بە خۆوه دەبىنیت لە بوارى گەشە سەندنى خانوو بەرە لەریگاپرۆژەكانى وەبەرهەینانەوە كە لە لایەن (بەریوه بەرایەتى گشتى وەبەرەھەنافى سلیمانى) سەرپەرشتى دەكەنین وە لە لایەن كۆمپانيا جۇراو جۇرەكانەوە واتە (دەركى و ناخۇئى يەكانەوە) جى بەجى دەكەنین و حکومەتى ھەریئى كورستانىش بۇوجهى تايىەتى بۇ تەرخان كردوون بە مەبەستى كەمكەنەوە كىشە كرى نىشىنى . بۇ نەو مەبەستەش بە پیویستىم زانى كە لیکولینه وەيەك لە سەرەتەتە كارم تىادا كردووه وەھەرودە ئەوكىشەو تەنگۈچە لەمانە لە بوارى جى بەجى كەندايە وەخۇم وەکو ئەندازیارىيەك لە سەرەتەتە كارم تىادا كردووه وەھەرودە ئەوكىشەو تەنگۈچە لەمانە بخەمە روو كە لە نجامى كاركەندا وەکو ئەندازیارىيەك ياخوود وەك بەریوه بەریئى پرۆژەكە هاتوتە رېگامان و چارەسەرى پیویست بۇنەو گرفتانە .

• لە سەرەتە :

• بەباشى ئەزانىم كە پىتاسەيەكى پرۆژەكە بکەم :

پرۆژەي گرین سىتى : يەكىكە لە پرۆژەكانى ئاسوودە كە خاوهنى مۇلەتى وەبەھەینانى ژمارە (۱) لە ھەریئى كورستانداو لە لایەن (گروپى كۆمپانىيەكانى بەریزەوە) جى بەجى ئەكرىت وە ئەم پرۆژەيە پىك هاتوھ لە (۴۵۲) يەكەن نىشىتە جى بۇون بە ھەمو خزمەت گۇۋزارىيەكانەوە وەکو (ئاواو و ئاواھرۇ و رېگاۋ بان و كارەباو تەنەفونات و قوتا بخانە و بنكەي تەندرۇستى و مزگەوت و دايەنگاۋ بازارو سەۋزايى) لە خۇ دەگرىت .

▪ بۇ دەست كەن بە جى بەجى كەن دەستەوازەيەك ھەيە كە ئەندازىيارى شارستانى وەکو پیویست ئەبىت شارەزاي بىت بۇ ئەوهى ئەبىت بە شتىكى نامۇ لە لاي لەكتى جى بەجى كەن ياخوود سەرپەرشتى كەنلىدا :

وەبەرهەينەر : بىرىتى يە لە كەسىك ياخوود كۆمپانىيەك كە پارەو بىرۆكەي پیویستى ھەيە بۇ جى بەجى كەنلىدا پرۆژەيەك كە لە كۆتايدا بەسۇودى خۇي و دەوروبەرە شارەكە ئەگەرېتەوە .

دېزاينەر (designer) : بىرىتى يە كەسىك ياخوود چەند كەسانىك لە كۆمپانىيەك يان نوسىنگەيەك كە ھەلدىستن بە كۆرپىنى ئەو بىرۆكەيەي كە وەبەرهەينەر ھەيىووه بە شىيوه يەكى ئەندازىيەنى خشەو پلانى پیویست دائەرېئىن بوجى بەجى كەنلى ئەو بىرۆكەيە بە باشتىزىن شىيوه .

بهلیندر (contractor) : به که سیک یاخود کومپانیا يه ک دو تریت که هه لندستیت به جی به جی کردنی برگه کانی پروژه يه ک له ریگای پابهندبوونی به یاسایه ک که پی ای نه و تریت (یاسای به لیند رایه تی) + گری بهستی پیویست بو جی به جی کردنی کاره که له گه ل و به رهینه ر یاخود حکومه تی هه ریم کاره کان جی به جی نه کات .

یاسای به لیند رایه تی : بريتی يه له کومه له یاسا و ریسایه ک که پیوهندی نیوان به لیند رو لایه نه خاون کار ریک نه کات به شیوه يه ک مافی هه رد و ل تیایا پاریزراو بیت . له هه ریمی کورستان یاسا کانی به لیند رایه تی عیراقی به کارنه هینریت به هه رد و ل به شه که يه که و .

مواصفاتی هونه ری یاخود (technical specifications) : بريتی له کومه لیک مواصه فاتی تاییه تی که په یره و نه کریت له کاتی جی به جی کردنی برگه کاندا که نه ندازیار نابیت به هیچ شیوه يه ک لیبیان لبدات و وهک ناوی خوی نه بیت شاره زایی تیایا هه بیت له کاتی سه ریه رشتی کردن و جی به جی کردندا و لادان لیبیان به توان هه ژمار نه کریت .

تهندر (tender) : بريتی يه له بانگهیشیک که خاون کار ناماده نه کات تیایدا هه مهو و ورده کاریه کانی کاری پیویست تیایدا یاداشت کراوه وه به لیندر به پی نه و نه ندره مامه لهی له گه ل نه کریت .

جدولی که میات (bill of quantities) : بريتی له خشته يه ک که به شیکه له ته ندری ناماده کراوو تیایدا هه مهو و ورده کاریه کانی کاری نامازه پیکراوو تیایدا یاداشت کراوه و هه روهها هیند و یه که و نرخه کانیش تیایدا دهست نیشان کراوه وه به لیندر به پی نه و نرخانه مامه لهی له سه ربرگه يه کی ته ندره کهی له گه لدا ده کریت .

ماوهی پروژه (duration) : بريتی يه له و ماوهیه که به لیندر کاره کهی تیا نه نجام نه دات و دواکه وتن لی ای نه بیته هوی سزادانی له لایه ن خاون کاره وه .

خشتهی به ره و پیش چونی کار (time table) : بريتی يه له خشته يه ک که جی به جی کار ناماده نه کات که تیایدا ماوهی پروژه کهی نه نگونجینی له گه ل برگه کانی کاره کهیدا بو نه وهی زیاتر به رچا و روون بن له ماوهی نه نجام دانی کاره که وه تیایدا دیزه سه دی جی به جی کردنی کار ره چا و نه کریت له چا و ماوهی تیپه ربوونی کاره کهیدا .

نه ندازیاری شارستانی (civil eng.) : بريتی يه له و که سهی که ده رچووی کولیزی نه ندازیاری به شی شارستانی يه و شاره زایی ته واوی هه يه له گورینی نه خشه بو واقع یاخود بو راستی توانای ته واوی هه يه له مامه له کردن له گه ل چوارده دوره ره کهی دا واته (و به رهینه ر+ دیزاینه ر+ نه ندازیاری پیگه + رهو پیو + که سانی نیداری پروژه که + وه ستاو کریکار) که هه رکه يان پیویسته وه کو خویان مامه له يان له گه لدا بکات .

دیزه سه دی جی به جی کردنی کار (percentage of work) : بريتی يه له دیزه کاری نه نجام درا وو له چا وو تیچوونی گشتی پروژه که وه روهها نه م دیزه يه به را وورد نه کریت له گه ل ماوهی پیپه ربووی پروژه بو بریاردان له سه ردو اکه وتن يان پیشکه وتنی کاره کانی پروژه .

سایت پلان یا خود ماسته رپلان (site plan) or (master plan) : بریتی یه له و نه خشنه یه که دیزاینره به هه ماھه نگی له گهله و به رهینه ر ناماھه نه که ن بو پرۆژه و نه ندازیاری شارستانی نه يخانه بواری واقعی جی به جی کردنوه و که تیايدا نه بیت لایه نی جی به جی کاری پرۆژه ۱۰۰٪ پابهندی نه و ماسته رپلانه بن که له لایه ن ماسته رپلانی نه و شاره وه په سهند کراوه .

نه وانه ی که له سه رده وه باسی لیوه کرا چه ند دهسته واژه یه ک بعون که نه ندازیاری شاره زایی هه بیت تیاياندا وه هه رووه ها له بواری جی به جی کردنی پرۆژه که دا پیویستی پیمان نه بیت .

نه دواي نه وه که بیروکه که پرۆژه دا ساسووده له لایه ن به ریز (یاسین محمود رسید) به ریوه به ری داریزرا له سه ره نتای سالی (۲۰۰۹) پرۆژه گرین سیتی نه سه ر پارچه زهوي که رتی (۶) قه ره توغان له سه ره رووبه ری (۵۴ دهونم) که وته بواری جی به جی کردنوه و نه م پرۆژه یه کیک بو له گه وره ترین پرۆژه کانی و به رهینان له شاری سلیمانی له دواي نه وه ماسته رپلانی پرۆژه که له لایه نی ماسته رپلانی سلیمانیه وه په سهند کرا پرۆژه که بهم شیوه یه که وته بواری جی به جی کردن له سه ره شیوازی چه ند فوناغیک .

فوناغی یه که می جی به جی کردنی پرۆژه که : نه دواي په سهند کردنی ماسته رپلانی پرۆژه که هه ستاین به ته سبیت کردنی حدود واته سنوری پرۆژه که و جیا کردنوه وی بوئنه وی نه چینه ناو سنوری نیشه جیبوونی شاره وانیه وه نه ریگای چه ند رهو پیویکی شاره وانی و نه ندازیارانی کومپانیایی به ریزده وه نه رئه م هوکارانه :

❖ بوئنه وهی نه چینه سنوری زهوي ئیفاراز کراوی خه لک و کیشی بیاسایی لی نه که ویته وه .

❖ بوئنه وهی که کاتیک هه لئه ستین به ئیفاراز کردنی بلوکه کان هیج جوره لادانیک له بلوکه کاندا روونه دات و ماسته رپلانه که وه کو خوی جی به جی بکریت چونکه له سه ره تاوه هه رهه لئه یه ک رووبات با جیکی گرانی نه بیت له داهات وودا .

فوناغی دووه می جی به جی کردنی پرۆژه که : له دواي ته سبیت کردنی سنوری پرۆژه که هه ستاین

۱. به نه نجام دانی کاری رهو پیووی بو پرۆژه بو چیک کردنوه وی ئاستی به رزو نزمی زهوي نه نه و که نتور لاینه که دیزاینی له سه ره کرابو و بوئنه وهی برازین تاوه کو چه ند نه و دیزاین نه که کراون نه گهله ویک چونکه نه گه که رکیشیه که هه بیت له که نتور لایه نی نه و پرۆژه یه کارئه کاته :

• سه ره رزو نزمی ئاستی خانوه کان نه چاوه شه قامه کانه وه و هه رووه ها هیندی برین و پرکردنوه وی شه قامه کان له کاتی جی به جی کردنی شه قامه کاندا .

• کارئه کاته ئاماھه کردنی پیگه که خانوه کان یاخود پرۆژه خزمه ت گوزاریه کان که به لیندره بوی هه یه هه لی خوی بقۇزىته وه و دواي نرخى نویت لی بکات له کاتی جی به جی کردندا .

۲. هه له سه ره تاوه نه بیت هه موونه خشنه ئاماھه کراوه کان بو گشت کاره کان چیک بکریت وه به تاییه تی له لایه نی (ته لارسازی + ئینشافی + کاره با + ناواو + ناواهرو) برازیریت نه گه رهه لئه یه ک یاخود نه گونجا ندیک نه گهله واقع هه ببو نه وا نه بیت دهست نیشان بکریت و به تاییه تی چیک دیزاین ئینشافی بوئیمه و دك نه ندازیاری شارستانی زور پیویسته چونکه لایه نی ئینشافی بریتی یه نه شاده ماری کاری جی به جی کردن .

۳. هر له سه ره تاوه نه بیت چیکی گشت دیزاین کاری خزمه تگوزاریه کانی (ناوو+ناآوره+ریگاوبانه کان) بکریته وه بوئه وهی نه بنه ناسته نگ له کاتی جی به جی کردنی پرروژه کان.

۴. هر له سه ره تاوه نه بیت چیکی جدولی که میات هریه که له خانوه کان + کاره خزمه تگوزاریه کان به پی ی دیزاین که اماده کراوه کان چیک بکریته وه بوئه وهی نه بنه ناسته نگ له کاتی کارکردندا وه هرودها بوئه وهی نه گه رگوارانکاریه که نه گه ر پیویستی کرد ته سبیت بکریت له سه ره تاوه.

۵. هر له سه ره تای پرروژه که وه پیویسته توانای به رگه گرتني زوی پرروژه که (bearing capacity) نه بیت چیک بکریته وه بهمه بهستی چیک کردن وهی دیزاینی ئینشائی پرروژه که که وهک له خالیکی پیشوو تردا ئامازه م پیدا بریتی يه له شاده ماري کاری پرروژه که وه ئیمه له پرروژه گرین سیتی (دووجار) هه ستاین بهم کاره جاریک له سه ره تا دهست کردن به کاری خانوبه ره وه جاری دووهم له کاتی دروست کرنی و تابخانه یه کی (۱۸ پونی) له ناو پرروژه که دا بو زیاتر تأکید بعون له کاره کانمان نه وه هه ستاین به دووباره دیزاین کردن وهی پرروژه قوتا بخانه (۱۸ پونی) یه که که له لایه ن به ریز (د. کمال) له زانکوی سلیمانی دووباره دیزاین کرایه وه له نه نجامدا (۶۱ پایه) زیاد کراوه بو بینا هه یکه که به ناگاداری بهشی بیناسازی به ریوه به رایه تی گشتی په روهدهی سلیمانی.

۶. کاریکی تر که زور پیویسته له پیش دهست کردن به کار کردن نه وهی که پیویست تو ئوفیسیک بو پرروژه که ئاماده بکهیت به پیویستی کاره که که پیویسته ره چاوهی ههندیک خالی تیادا بکریت وه کو.

- پیویستی مرؤفایه تی واته نه وهندیت که بهسی به کاره بینانی نه وکه سانه بیت که به کاری نه هینن.
- پیویسته له شوینیکدا دروست بکریت که ریگا له جی به جی کردنی برگه کانی کاره کان نه گریت.
- پیویسته ناویشانی له سه ره بیت بوئه وهی له گه دل خانوه کان جیا بکریته وه.
- پیویست پیداویستی نیداری بوئه وکه سانه تیابیت که به کاری نه هینن.

۷. پیویسته نه و پرروژه که به نیازن کاری تیادا بکهن ناوو ناو نیشانی هه بیت له سه رشیوه تابلویه که پیویسته چه ند ئامازه یه کی پیویستی تیابیت وه کو.

- ناووی پرروژه + کومپانیای جی به جی کار + لوگو
- لایه نی سه په رشتیار
- به روازی دهست به کاربون
- ماوهی پرروژه
- کلفهی پرروژه
- ناووی نه ندازیاره کان (سه رپه رشتیار + جی به جی کار)

قوناغی سی یه می جی به جی کردنی پروژه که : بریتی له دهست به کاربیوون بو جی به جی کردنی پروژه که له دواي ئه ووهی نه و خالانه لای سه رهومان به شیوه یه کی باش مسوکه ر کرد ئینجا دهست نه که بین به جی به جی کردن که دوو شیواز نه کریت که ئیمه له پروژه گرین سیتی به هه ردود شیوازه که کارمان کرد ووه له ریگه دووستافی جیاوازه وه :

۱. **جی به جی کردنی راسته و خو :** بریتی يه له کرداری جی به کردنی برگه کانی پروژه که له لایه ن ستافی ئیداری و نه ندازیاري دهست نیشان کراوو له پروژه که دا له لایه ن خاوهن کار خویه وه . نه ویش له ریگه دهست نیشان کردنی ستافی کار کردن وه که لیزنه مشتریاتی نه و کومپانیا خاوهن کاره یاخوود خاوهن کار خویه وه دهسته به رنه کات و خویان نه که ونه کار کردن بو ته واو کردنی کاره که وه نه م ریگه يه پیویستی به هه ول و تیکوشانیکی زوره نه لایه ن ستافی جی به جی کاری پروژه که وه .

۲. **جی به جی کردن به شیوه به لینده رایه تی :** نه م شیوازه خاوهن کاره هرچی کاریکی هه يه له و پروژه يه دا له شیوازی ته نه ریگه ده خات و جه دوهی که میاتی پیویستی بو ریگ نه خات نه ویش له ریگای چه ند نه ندازیاري کار امه وه نه و جدولی که میاته به پی دیزاینه کان ریگ نه خریت به پی برگه کانی ته نه رده که نه دریت به به لینده بو جی به جی کردن و خاوهن کار ته نه کاری سه رپه رشتیاري کاره کانی به لینده ره که نه کات .

+ وئیمه له پروژه گرین سیتی دووستافی جیاوازمان هه بwoo بو هه ردود جوی کاره که به ناوی (ستافی سه رپه رشتیاري ستافی جی به جی کار) و همن وک به ریوه به ری هه ردود ستافه که کارم کرد ووه که هه ردود ستافه که هه مان ئاما نجیان هه بwoo که بریتی بwoo له به رو پیش بردنی کاره کان و جی به جی کردنیان به پی مواصفاته کار پیکراوه کان .

■ بودهست کردن بو به کاره کانی بیناسازی وه دهست کردن به برگه کانی جی به جی کردنی خانوه کانی پروژه که بهم شیوه یه لای خواره وه ده بیت :

a) له دواي جیاک کردن وهی بلوکه کان وه ته سبیت کردنی روکنه کانیان به هوی کونکریت و شیشه وه له هه مان کاتدا چه ند (BM) یک به ناو پروژه دا بلاو ده کریت وه به پی دیزاینست کاره کان که هه ریه کیان هه رس دووریه کانی له سه ر دهست نیشان کرابیت واته (X,Y,Z) .

b) دهست ده کریت به زماره کردنی شه قامه کان + بلوکه کان به پی دیزاینست کاره که و به پی دیزاینست که سی جی به جی کار له به رناسینه وهی کاره کان له داهانوودا + زماره کردنی خانوه کان به پی دیزاینست تاپوی خانوه کان .

c) دهست نه کریت دهست نیشان کردنی (Station) شه قامه کان و هه روهها برپینی شه قامه کان به پی دیزاینست چیک کراوه کانی ریگاوبانه کان .

d) له دواي برپینی شه قامه کان هه نه ستین به ئیفراز کردنی خانوه کان له ناو بلوکه کاندا . نه م کاره نه بیت زور به ووردى نه نجام بدریت بو نه وهی بلوکه کان وهکو پیویست به پی دیزاینست کان جی به جی بکریت وه نه بیت هه موو روکنی خانوه کان به شیوه یه کی باش به کونکریت و شیش ته سبیت بکریت بو رخف نه کویته ناو خانوه کان .

e) نه م قوناغه دا دهست نه کریت به جی به جی کردنی برگه کانی يه ک خانوو که نه کریت به چه ند برگه يه که وه :

❖ قوّناغی ئاماده‌کردنی هەيکەلى خانوویەك :

✳ ئاماده‌کردنی بىگە (site preparation) : بريتى لە بىرين ياخود پىركىردنەوەي شويىنى خانووکە بۇ (- ۱۵ سم)

بۇ ئىير مسٽوى (FFL) واتە مسٽوى كاشى دىيارى كراوو لە دىيزاينەكاندا بەشيووهىكى ئاسايى ئەم بىرگە لە جدولى كەمياتدا لەبر ئەدرىت لە هەردوو حالە تەكەدا ئەندازىيار ئەبىت زور بە باشى ئاگاى لە كوتانەوەي گلى ئىير خانووکەبىت .

✳ رەنگ رشتن (alignment) : بريتى لە كردارى دابەزاندى نەخشەي ئەساسى خانووکە بە شىوهىكى وەها كە

گوشەكاني ئەبىت دوو ئاراستە تەسبىت بىرىت بۇ ئەوەي ئەم كىشانە روو نەدات تىيايا :

a) بۇ ئەوەي ئەو خانوھ بەد گۈنیا نەبىت .

b) پاراستنى قىياسى ئەساسى دەست نىشان كراوو لە دىيزاينە ئىنىشائى يەكاندا .

c) بۇ كۆنترۇن كەمياتى ھەلکەندى ناو جەدۋەلى كەمياتى دەست نىشان كراوو .

d) بۇتاكىيد بۇون لە دابەزاندى نەخشەي خانووکە وەك خۆي .

✳ ھەلکەندىن بناغە (excavation) : بريتى يە لە كردارى ھەلکەندىن بناغەي خانووکە وەئەبىت ئەندازىيارى سەرپەرشتىيارى رەچاواوو چەند خالىك بىكت لىرەدا :

a) ھەلکەندىن بناغە بەھەمان پانى و درىزى و قولى ئاماژە پىكراوهەكان بىت لە دىيزاينى ئىنىشائى پرۇزەكەدا بۇ ئەوەي توشى جىاوازى كەميات نەбин لە جدولى كەمياتى خانووکەدا .

b) ھەلکەندىن ئەبىت بەشيووهىكى شاۋۇنى بىت بۇ رىيگەگرتىن لە دارووخانى شانەكان لە كاتى دىوارى ئەساسدا .

c) پانى بنى چالەكان ھەمان پانى رەنگ رىزراوو بىت .

d) ئەگەر پىويستى كرد ياخود پىويست بۇو بە زىياد كردنى قولى چالەكان بۇ ئەوەي بناغەيەكى پىته و بىت لەوەي كە دەست نىشان كراوه لە نەخشەكاندا لەم كاتەدا پىويستى بە رەزمەندى خاونەن كار ھەيە ئەویش بە نۇوسراويكى رەسمى لە نىيوان ھەردوولادا .

✳ كونكريتى ئەساسى شىشدار (Rc-foundation) : ئامادە بۇون بۇ كونكريتى ئەساس كە ئەشىت ھەلدىك لە

دىيزاينەكان كونكريتى شىشدار نەبىت بە پىيى ئەو دىيزاينى ئىنىشائى يە كە ئامادەكراوه بۇ پرۇزە ئەویش جارييلى تر

پشت ئەبەستىت بە جۆرى گلەكە و تواناي بەرگە گرتى گلەكە واتە (bearing capacity) بەلام نىيمە لە پرۇزەي

گرین سىتى جۆرى كونكريتى ئەساسمان بريتى بۇو لە كونكريتى شىشدار بۇ دىوارى باركراو واتە (جدران محملە

(bearing walls) بەلام بۇ دىوارى پارتىشن كونكريتى ئاسايى بۇو . وەك ئەندازىيارى شارستانى لە كاتى جى

بەجى كەدنى كونكريتى بناغە ئەبىت ئاگادارى ئەم خالانە لای خوارەوەبىت :

a) ئەبىت ئەستورى و پانى و درېزى جى بە جى كراوو لە واقع ھەمان ئەو دووريانە بىت كە لە دىزايىنە ئىنىشائى يەكاندا ئامازدیان پىدرابه ھەرگۇرانكاريەك كە پىويست بکات بەپىي واقع ئەبىت رەزامەندى تىدابىت لە نىوان خاون كارو جى بە جى كاردا .

b) ئەبىت ئەو دوريانە كە باسمان ئىوهەكىد ھەمان دوورى بىت بۇ پاراستنى كەمياتى كۆنكرىتى شىشدار لە ئەساسدا لە ناو خشتهى كەمياتى ياخود جدولى كەميات تەندەرى ئامادەكراوو بۇ كارى پرۇزەكە .

c) ئەبىت دىزايىنى شىشى دىزايىن كراوو ھەمان دىزايىن بىت كە لە دىزايىنى ئىنىشائى پەسەند كراودا ھەيە لەگەل رەچاولو كردنى ئەم خالانە لای خوارەوه :

- رەچاولو كردنى ژمارەت شىشى بەكارھىنراوو لە تىرەو ژمارە بەپىي دىزايىنە كان بىت .
- رەچاولو كردنى ژمارەت قەفيز (stirrups) بۇماوهى نىوان قەفيزەكان و تىرەيان .
- رەچاولو كردنى تىك هەتكىش كردنى شىشەكان كە ئەبىت (٤٠*تىرەكەتى بىت بۇحالەتى كۆمپریشن) ياخود (٣٠*تىرەكەتى بىت بۇ تىنشن)

رەچاولو كردنى (cover) بۇ شىشەكان بۇ ئەساس كە ئەبىت لە نىوان (١—٣) انج بىت .
رەچاولو كردنى دوور خستەوهى شىشەكان لە بەركەوتى لە گل بە بەكارھىنانى چىنيك نايلىون .
رەچاولو كردنى جۇرى كۆنكرىتى داواكراوو بۇ ئەساس لە جەدۋەلى كەميات كە بىت ھەمان جۇرى داواكراوو بىت .
رەچاولو كردنى كاتى كۆنكرىت كە ئەبىت لە پلهى گەرمى زۇرنىزەدا كۆنكرىت نەكەيت لە زستاندا بەبى مەۋادى ئىزافى وەھەرەھا لە پلهى گەرمى زۇر بەرز لە ھاويندا كۆنكرىت نەكەيت بەبى سارد كردنەوه .
رەچاولو كردنى شىلانى كۆنكرىت لە كاتى كۆنكرىتدا .
رەچاولو كردنى كردارى ئاولو رشىن لە دواى كۆنكرىت كردن بۇماوهىيەكى دىيارى كراوو .
وەرگرتىنى شەش پاللۇي تاقىكىردنەوه كە بەپىي مواصەفات ئەبىت ھەمۇو (٣٨م ٥٥م) نموونەلىي وەرىگىرىت .
رەچاولو كردنى ئەوهى كە نابىت هىچ جۇرە لۇدىك بخريتە سەر كۆنكرىت تاوهكە ماوهى دىيارى كراوو كە بىرىتى يە لە (رۆز ٢٨) .

 دیوارى ئەساس (foundation walls) : دیوارى ئەساس لە پرۇزەتى كەنین سىتى بىرىتى بۇوه لە دیوارى بار كراوو (bearing walls) واتە ئەو دیوارانە كە سەقفيان ھانتۇتە سەركە بە بلوڭى كۈون واتە (مەجوف) (٣٠*٤٠ سم دروست كراوه . وەئەندازىيارى شارستانى ئەبىت لە كاتى دیوارى ئەساسدا رەچاولو ئەم خالانە لای خوارەوه بىت :

- دورىيەكانى كە لە نەخشە كاندا دەست نىشان كراوون ئەبىت ھەمان دوورى بىت لە واقع .
- كۆتايى بەرزى دیوارەكان ئەبىت بەپىي مستوای (FFL) بىت .
- رەچاولو تىك هەتكىش دیوارەكان بىرىت .
- رەچاولو ئاولو رشىن كردنى دیوارەكان بىرىت لە كاتى جى بە جى كردندا .
- رەچاولو وەرگرتىنى بلوڭ بۇتاي كردنەوه بەپىي مواصفات ئەبىت ھەمۇو (بلوڭ ١٠٠٠) نموونەلىي وەرىگىرىت .
- رەچاولو مۇونەي بەكارھاتتۇوى نىوان چىنه كانى بلوڭ كارى بىرىت لە لايەنى ئەستورى و شىوهى گرتەوهى .

• ئەشیت دیواری بناغە بناغە سیاجی خانوھکەش بگریتەوە کە ئەویش بە ھەمان دیزانى داریزراوی ئینشائى پەیرەو ئەکریت کە ئەشیت بناغەکەشى کۆنکریت شیشدار بیت .

پرکردنەوی ئەسas (filling) : برىتى لە پرکردنەوە ناواو ژورو دەورو بەری ئەسas ھەربىنایەك بە کارھینانى مەوادى ئەپرۇچىرى داکراوو لە لايەن ئەندازىيارى سەرپەرشتىيار ياخود خاونە كارهەوە بە شىوهى تەبەقات کە چىنىيەك لە ٢٥٪ زىياتىر ئەبىت و ھەكەۋەتەنەوە تاۋەككى رادەي (MDD٪ ٩٥) بە پىيىتىمىت داواكراوو لە ئەندەر ياخود جدولى كەمپىات .

دیوارى سەرو ئەسas واتە سەروو (پادلۇ) : دیوارى سەروئەسas برىتى لەو دیوارەدە کە ئەدواى تەواو بۇنى ئەسas دەست ئەکریت بە دروست كەنەنە كە ئەکریت بە سى بەشمەوە .

a) دیوارى باركراو واتە (محمل) : برىتى لە دیوارەدە كە بىيچەگە لە كىشى خۆي كىشى سەف و دیوارەكانى سەروو خوشى ئەچىتىھ .

b) دیوارى پارتىشن (قاتع) : برىتى لە دیوارەدە كە بەكارەھېنریت بۇ جىاڭىرىنەوە بۇشايى كانى ناوا خانوھەك يان ئەپارتىمانىك يان ھەرسۈننېكى تر كە لە ناوموھى بە هىچ جۇرىك ناتوانىرىت هىچ ئۆدىك بخەریتە سەرى بىيچەگە لە كىشى خۆي ئەبىت .

c) دیوارى سياج + ستارە : برىتى يە لە دیوارىكى ئاسايى كە ئەتوانىت دروستى بکەيت لە بەشى دەرهەدە بىناكان بەۋەش سنورى ئەو خانوھ دەست نىشان ئەبىت .

❖ كارى تەواوکارى خانوھەك :

كايىھەوە ئەویش پېيان ئەوتىرىت كارەكانى تەواو كارى بۇ بىنایەك كە ناشىت ھەرھەمۇپىان بە تىپرو تەسەلى باس بکەين بەلام بە پىيىتىسى ئەوان لە تەندەر ياخود دەنگاوهەكانى جى بە جى كەنەنەن كە زۇر پېپۇستە رەچاۋوو ھەنگاوهەكانى جى بە جى كەنەنەن بکەيت بۇ ئەھەدە كارىكى پاك و ھونەرى ئەنجام بدرىت باسپانلىيە بکەيت كە بەم شىوهى لاي خوارەوەدە .

دامەزداندى ئاواو و ئاوهەر : برىتى يە لە يەكەم كارى دواى كودارى دروست كەنەنەن كەنەنەن ئەویش بە جى بە جى كەنەنەن راستەوخۇي دقاودەقى ھەردوو دىزايىنى ئاواو و ئاوهەرۇي خانوھەكان بە پىيىتىھەمان دىزايىن ئەبىت جى بە جى بکەيت بەرەچاۋگەرنى ئەم خالانە لاي خوارەوە :

1. ھەلکەنەن پېپۇست بۇ كەنەنەن ئاواو ئاوهەرۇ ئەبىت بەھەمان قۇلى و پانى داواكراو بىت لە دىزايىنەكاندا .
2. ئەنەنەن بۈرۈيەكان ئەبىت بە شىوهەدە كى ھونەرى بىت و بە بەكارھینانى مەوادى ئەنەنەن بە پېپۇست بە پىيىتىھەمان داواكراوو .
3. سلۇپى بۈرۈيەكان ئەبىت بە پىيىتىھەمان داواكراو ئەنەنەن بۈرۈي ئاوهەرۇ رۇونەدات .

۴. ئەبىت تىرەو جۇرى بۇرىيەكان ھەمان ئەو جۇرو تىر انهىن كە لە تەندىرەكاندا ئامازەيان پى كراوه بۇئەوهى گۇرانكارى لە تەندىرەكاندا رۇونەدات.
۵. ئەبىت مەوادى پېۋىست بۇ دا پوشىنى بۇرىيەكان ياخوود تەغلىف كردنى بۇرىيەكان مەوادىكى نەرم بىت و بەشىوهىكى ھونەرى فەرش بىرىت.
۶. ئەبىت ھەمووگەلېيەكان ھەمان جۇرو مواصەفاتى داواكراوبىن و لەھەمان شوين و جىڭكاي داواكراودابن.
۷. ئەبىت ھەمووگەلېيەكان تەرازوو بن و بە كۆنکريت تەسبىت بىرىن.
۸. ئەبىت ھەمووگەلېيەكان و بۇرىيەكان پىش دا پوشىنەو تىست بىرىت و بۇئەوهى تأكيد بىت لە لىچۈن.
۹. ئەبىت لە كاتى دا پوشىنەودى بۇرىيەكان ئەبىت زور بەھىواشى پېرىكىرىتەو ئاگادارى شىوازى پېرىكىرىتەو دېيت.

دامەزاندى تۇرى ئاواو بىرىتى يە لە دامەزاندى تۇرى ئاواوى خانووپەك بە پى ي دىيزاينى ئامادەكراوو لەلايەن

دىيزاينەرى تۇرى ئاواوى پېرىزەكەوە ياخوود ئەو نوسىنگە ياخوود كەسى دىيزاينەرى ئاواوى پېرىزەكە . كە ئەم كارەش ھەندىك ووردهكارى خۇي پېۋە دىيارە ياخوود لايەنى ھونەرى تىايىھە كە ئەندازىيار ئەبىت رەچاويان بىكات لە كاتى جى به جى كردندا ياخوود سەرپەرشتى كردندا :

- a) پاراستنى شىوهى دىيزاينى كارەكە بەھەمان دىيزاينى ئامادەكراوو .
- b) تىست كردنى شەبەكەي دامەزراوو بەھۆى تىستەر كە ئەبىت ماوهى (24 سەھەرات) لەزىر پەستاندارىت .

دامەزاندى كارەبانىيات واتە تۇرى كارەبايى : بىرىتى يە لەيەكىكە لە گەنگەتىن كارەكانى پىش تەواوكارى يە كە

بەھىج شىوهپەك نابىتتە بىرىت لە كارە باشىنە كەنگەتىن كارە كانى پىش تەواوكارى شارستانى ئىي دەست كارى بىكات ياخوود سەرپەرشتى بىكات چونكە كارى ئەندازىيارى كارەبايى يە . لە بەرئەوە ئەندازىيارى كارەبايى پېرىزەكە ھەلئەستىتتە بە جى به جى كردنى ياخوود سەرپەرشتى كردنى .

چەندىن بىرگەي تر ماوه كەئىمە باسيان لىيوبەكەين و ئەندازىيارى شارستانى لە پېرىزەدا ئەبىت ھۆشىيارى لىييان ھەبىت كە ناشىتتە ئىمە ئىمە لەم را پۇرتەدا بەردىرىزى باسيان لىيوبەكەين چونكە ئەگەر ھەرىيەكە يان باس لىيوبەكەين ئەشىت چەندىن لا پەرە بىگەتەوە . وەئەم بىرگانە بىرىتىن لە :

(a) كارى گەچكارى (gypsum plaster)

- b) کاری لهبغ (cement plaster)
- c) کاری کاشی دیوار (ceramic tiles)
- d) کاری کاشی ئەرزى (mosaic tiles)
- e) کاری درگاوش نجهره (door &windows)
- f) کاری بوياخ (painting)
- g) هەنواسيني باقياتى كارهبايى و ئاورو واته (feting)
- h) پاكىرىدنهوه (cleaning)

 به تەواوكردنى ئەم برگانە كوتايى ئەھىينىن بەكارهكاني يەك خانوو وەئەم برگانە ھەمان برگەي دووباره بۇوهون لە كارهكاني گشت خانووهكان وەلە پاش تەواو كردنى كارهكان بەپىي پېرسىتى كارهكاني ئىيمەھاتىينە سەرجى بەجى كردنى پرۇژە خزمەت گۈزارىيەكاني ئاورو پرۇژە وەك (ئاورو و ئاوهۇرۇ و رىگاوش باش و كارهباو تەلەفون و كارهبا و قوتا باخانە كە قۇناغى دووهمى جى بەجى كردنى ئەم پرۇژەيەبۇوه . كە ناشىت ئىيمە لىيەدا ھەمووييان بەدورو دىريزى باس بکەين تەنها لە ھەربىرگەيە ئاماژە بە خالانە ئەدمىم كە گرنن و پېيوستە ئەندازىيار چاودىرييان لېيەتكات .

 کارى ئاوهەرە (sewage system) : ئەم كاره يەكىكە لە گىرتىزىن كارهكاني پرۇژە خزمەت گۈزارىيەكان چونكە ئەم كاره لە سەرەتاوه دەست پىيدەكتات و ھەموو كارهكاني تر پېوهى پابەندن و لەكاتى دەست پېكىرىدىن ئەبىت ئەم خالانە رەچاوبىكەين .

١. چىكى دەرخستە كارهكان ئەكەيتەوە لە رووى هيىند وجۇرى بۇرى بەكارهاتتوو و لەگەل شىوهى بەكارهىنان لە چاوش ئە دىيزاينە كە بۇي ئامادەكراوه .
٢. چىكى دىيزاين ئەكەيتەوە لە ھەركارىيەكى ھەلە ياخوود نامۇ ياخوود نەگۈنچاو دىيزاينەر ئاڭادار ئەكەيتەوە .
٣. لەنزمىرىن ناوجەوە دەست ئەكەيت بە جى بەجى كردنى دىيزاينە كە .
٤. چاودىرىي سېكىشەكان ئەكەيت و چىكى سلۇپەكان ئەكەيتەوە بە بەرددوامى .
٥. چىكى رەبىنى مانەكان ئەكەيتەوە بە بەرددوامى .
٦. چىكى قىياس و شوپىنى مەنھۇلەكان ئەكەيتەوە و چىكى شىۋازى شىش بەستن ئەكەيتەوە بە بەرددوامى .
٧. زەرەعە كاره دا پوشراوهكان بە بەرددوامى ئەكەيت .
٨. چىكى گشت برگەكاني كاره جى بەجى كراوهكان بەپىي دەرخستەكان و مواصفاتى كارهكان ئەكەيتەوە بە بەرددوامى .
٩. لەگەل ھەموو برگەيەك ياخوود كارىيەكى ئەنجام دراو نموونە تاقى كردنەوە وەرئەگىرىت وەك (كۆنکريت+بۇرى پلاستيك و كۆنکريتى+شىش +.....ھەتى)
١٠. لەگەل روودانى گۇرانكارييەكان لە كاتى جى بەجى كردندا رەزامەندى خاونى كار وەرئەگىرىت و دىيزانى (as-build) پېشکەش ئەكەيت

کاری توری ئاولو (water net.) :

ئاولو ئاخوود توری ئاولو يه كيكي تره له كاره پيداويستى يەكەت ياخوود (البنيه التحتيه) بو پرۇزه نىشته جىبۇونەكاندا كەله قولايى (١٢ م) و لەناو مەشى شەقامەكاندا جى بە جى نەكريت و له پرۇزه (گرين-سيتى) بەھۇي بۇرى پلاستىكى پۇنى ئەسلىن جى بە جى كراوه. لەكاتى جى بە جى كردندا ئەندازىيار ئەبىت رەچاوو ئەم خالانە لای خوارەوه بکات.

١. لەسەرتاي دەست كردن بەكارەكە ئەبىت چىكى فشارى ئاولو بکەيتەوه ئەبىت له هەموو خالانە كاندا وەك يەك بىت.
٢. ئەبىت هەموو سېكشنه كان وەك خۇي جى بە جى بکريت بە تايىھەتى تىرىھى بۇرىيەكان بو پاراستنى فشارى ئاولو لەناو شېھەكە ئاوهكەدا.
٣. رەچاوو شويىنى پىكەوه ئاكان بۇرى يەكان ئەكريت زۇر تأكيد له چاڭى پىكەوه ئاكان ئەكريت.
٤. رەچاوولى تەغلىيفى بۇرىيەكان ئەكريت چونكە ئەم بىرگەيە بىرگەيە كى گرنگە.
٥. رەچاوو شىۋازى پىركەندەوەي چالانە كان ئەكريت بە شىۋەيەكى ئەندازىيارى و بە تەبەقات پىرەكىتەوه تاوهكۇ رادەي (MDD٪٩٢).
٦. لەپاش پىركەندەوەي چالانە كان هەلئەستىن بە بەستىنى قىلغەكان لە شويىنى خۆياندا.
٧. هەلئەستىن بە جى بە جى كردنى مەنھۇلى پىويسىت بە قىلغەكان بە پى دىيزائينى پېشىكەش كراوو.
٨. لەپاش تەواو كردنى مەنھۇلەكان هەلئەستىن بە تىيىتى بۇرى و قىلغە بەستراوهكان بەھۇي فشار خستىنەسەرى بە بەرادەيدەك ئەو فشارە ئەبىت زىياتىر بىت لە فشارە دىيزائين كراوهەكان بو ئەوهى سەيىف بىت.
٩. لەدواي تەواو بۇونى تىيىت هەلئەستىن بە شوردۇنى شەبەكە بەھۇي كلور واتە (كلورەيشن) كە ئەم كردارە زۇر گرنگە بو تەواو بۇونى تورى ئاوهكە.
١٠. لەدواي تەواو بۇونى شوردۇنى تورى ئاوهكە هەلئەستىن بە بەستەنەوهى تورى ئاوهكە نەگەل ھاوېشى مالان.
١١. لەكاتى جى بە جى كردنى هەر بىرگەيەك ئەبىت مەوادى پىويسىت ياخوود كە قابلى تاقى كردنەوهەبىت بىریت بو فحص هىچ كەمەرخەمى تىيا ئەكريت.

تورى تەھفۇن (telecommunication) :

ناو پرۇزه نىشته جى بۇونەكان كە شىۋازى دىيزائين كردنەكانى پەيوهندى بە ئىيمەن ئەندازىيارى شارستانىيەوە نى يە تەنها چەند بىرگەيەك لە كارەكانىغا نەبىت كە بىرىتىن لە:

- (a) هەلئەندىن ترىنج (trench) شويىنى ئەو ترىنجە لە رارەوهەكاندا لەگەل قۇنى و پانى يەكانى.
- (b) شىۋازى دروست كردنى مەنھۇلەكان ئەبىت بە پى دىيزائين ئامادەكراوهەكان بىت. و رەچاوو شىۋازى بەستىنى شىش و كۈنكريت كردن و دانانى بۇرى ترىنجەكان بىن.
- (c) ئەبىت رەچاوو شىۋازى تىقىيەتى كەن بىرىت و فشار نەخريتى سەريان لە كاتى پىركەندەوە يان تىقىيەت كردىيان بە لم.

- d) ئەبىت رەچاووی دوورى عمومىدەكان بىكەين ھەمۇييان لەسەرىيەك ئاراستە بن لە مەشى كاندا .
- e) ئەبىت دوورى عمومىدەكان ھەمان دوورى بىت لە دىوارى سياجەكانەوە .

تۆرى كارەبا (Electrical net)

نېشته جىبۈون چونكە بەبى بۇونى كارەبا ھىچ پرۇژەيەك بەتەواو دانانىرىت . كە دىزايىن و جى بەجى كردن و سەرپەرشتى كردىنى ئەم بىكەيە بەتەواوەتى لە ئەستۆي ئەندازىيارى كارەبایدايە چەند بىكەيەكى كەمى نەبىت كە پەيوهندى بە ئەندازىيارى شارەستانىيەوە ھەيە كە لە چەند خالىكدا دەست نىشانىيان ئەكەين :

- a) ئاراستەي عمومىدە كان بىكەين ھەنانقى چائى عمومىدەكان و راگرتىيەت كردىيان .
- b) شىوازى ھەتكەندى چائى عمومىدەكان و كۆنكرىيت كردىيان .
- c) دروست كردىنى ژۇوري محاویلەكان ياخود (Transformers) ئەگەر ھەبوو .

كارى رىگاوابانەكان (Road construction)

پرۇژە خزمەت گوزارىيەكانى پرۇژە نېشته جىبۈونەكان . كەتىايدا ھەندىيەك ووردهكارى تىيا ئەنجام ئەدىت . ئەم كارە بەرگ ئەكتە بە بەرى ھەموو پرۇژە نېشته جىبۈونەكاندا كە ئەبىت لەكتى جى بەجى كردىيَا چەند خالىك رەچاوو بىكىت :

- a) چىكى دىزايىنى رىگاوابانەكان ئەبىت چىك بىكىتىه و لەچاول دەرخستەكان ھەركەمۈكتىيەك ھەبىت ئەبىت خاونەكانى ئاكىدار بىكىتىه وە .
- b) سەرەتتى دەست كردن بەكار ئەبىت تىستى (CBR) بىكىتىه و بۇ ئەوهە لەسەربناغەيەكى پىتەو كارەكانما دابىرىزىرىن بۇ بەراوورد كردن لەگەل (CBR) دىزايىن كراوو .
- c) چىكى كەمياتى ناو تەندەر ئەكەينەو بەراووردىيان ئەكەين لەگەل واقع بۇ زانىنىي زىادو كەم بەبى ئەندەر .
- d) چىكى دىايىنەكاندا شوينى (ساگ+سلۇي عكسى+شوينى باراناو+سايد سلۇپ+FFL+خانوھكان) ئەكەينەو كە زۇر گەرنى لەكتى جى بەجى كردىنى رىگاوابانەكان . ئەگەر ھەركىيىشەيەك ھەبوو پەنا ئەبەينە بەردىزايىنەكان بۇچاڭ كردىنەوە .
- e) سەرەتتى جى بەجى كردىنى ھەئەستىن بە رووپىيۇو كردىنى شوينى رىگاوابانەكان پېش بىرىنى شەقامەكان و دواي بىرىنى شەقامەكان ئەمەش لە دواي لابىدى يان پىركەرنەوەي (+30-30 سم) بۇ چىك كردىنەوەي ھېيندى بىرىن يان پىركەرنەوەي پرۇژەكە .
- f) ھەئەستىن بە كوتانەوەي (sub-grade) بە هوئى ئامېرى (compacter) يان حادله تاوهكەو رادەي (MDD%95) .
- g) لەدواي تەواو بۇونى تىستى (sub-grade) ھەئەستىن بە رۆكەرنى تىكەلە (sub-base) بەبى ئەستورى دىزايىنەكان ئەگەر لە (25 سم) زىاتر بۇ ئەوا بە چەند چىنلىك ئەكوتىرىتىه و بە حادله تاوهكەو رادەي (MDD%95) .
- h) لەدواي تەواو كردىنى بىكەي تىكەلە ھەئەستىن بە دامەززانىنى بناغە كرېستۇن و بەئەستورى (10 سم) و پانى (40 سم) ئەپاش دانانى قاعدهي كرېستۇن ھەئەستىن بە دانانى كرېستۇن كە بەبى نەخشەكان دائەنەنرىت .

- ج) له پاش دانانی کربستون هەلئەستین به دارشتنی باراناوهکان به پىّى سايد سلوپەكان .
- ك) لەدواي دارشتنی باراناوهکان هەلئەستین به كونكريت كردن يان قير كردنى ناو شەقامەكان به پىّى ديزايىنەكان ودەرخستە ئامادەكراؤەكان .
- ا) لەدواي تەواو كردنى كونكريت يان قير كردنى شەقامەكان هەلئەستين به دانانى بىهارتۇنى پشت كربستونەكان ئەويش له دواي رۆكىرىتى (MDD%٩٢) تىكەلە جورى (B) . وەكوتانەوەي تاۋەكۈرادەي .
- م) لەدواي تەواو بۇون له دانانى بىهارتۇن هەلئەستين به پاكىرىدەوەي شوپىنى كارەكە

لەدواي تەواو كردنى كورتەيەك لەسەر شىۋازى جى بەجى كردن و ئەو خالە گرنگانەي كە پىويسن بەرچاوبىغىرین بۇ جى بەجى كردنى كارى هەربىرگەيەك لە پرۆژە نىشته جىبۇونەكاندا ماوه ئەو كەسانەي كە هەستاون بە ئامادەكىرىدى دىزايىن بۇ پرۆژەي (گرین - سىتى) وە ئەو لايەنەي دىزايىنەكانى ئەپرۇڭ كردوو .

ت	ناووى پرۇژە	دېزايىنەر	لايەنلىپرۇژە
١	ماستەر پلان	گروپى (AG) (المجموعه المعمارية)	ب. گ. ودبەرھىنائى سليمانى + ماستەر پلانى سليمانى
٢	خانوەكان	نوسينگەي شاران	ب. گ. ودبەرھىنائى سليمانى
٣	رييگاوبىان	گروپى (AG) (المجموعه المعمارية)	س. شارەوانى سليمانى / ناوەندى نەخشە دانان
٤	ئاودەرۇ	ئەندازىيار / ئامانچى رحمان	س. شارەوانى سليمانى / ناوەندى نەخشە دانان
٥	كارەبا	ئەندازىيار / نوار حسین	ب. كشتى دابەش كردنى كارەباى سليمانى
٦	ئاورو	ئەندازىيار / ئاكۇ محمد	ب. كشتى ئاورو سليمانى
٧	تەلەفۇون	ئەندازىيار / عباس محمد	كۆمپانىيە كوردىيل

لەگەل رىزۇ سوپاسىدا

هاوبىچ /

- تايىيەتى خۆم و كارەئەنجام دراوهەكانم لە ماوهى راپردوو
- ماستەر پانى پرۇژەي (گرین سىتى)

ئامادەكىرىدى . ئەندازىيار / يادگار حامد سليم

ژمارەي ئەندامىتى / ٣٧٣١